

DE HOLLANDSE AARD

Thema's: Identiteit, Na de Tweede Wereldoorlog, Nederlands-Indië, Uitsluiting (racisme en discriminatie), Vluchten, Voormalige koloniën

Locatie: Amsterdam, Indonesië

Door: Jelle Zijlstra

Dit verhaal is van Ingrid (1947), die geboren werd in Bandung. Tot 1957 bleef ze met haar familie in Indonesië. Maar toen dat toch te gevaarlijk werd, vertrok het gezin naar Nederland.

PERSONAGES INGRID / BUURVROUW
 VERTELLER 1 / JOODSE VROUW/ DIRECTEUR
 VERTELLER 2 / INDONESISCHE MAN

INGRID spreekt tegen het publiek. VERTELLER 1 onderbreekt met vragen

INGRID

INGRID Wij zijn
Tot 1957 in Indonesië gebleven
Het was toen al de Republica Indonesia
Maar we hadden het gevoel dat we nog wel konden blijven...
Bleek niet zo te zijn
Wij
Als Nederlanders
Werden staatsgevaarlijk verklaard
En met klem verzocht het land te verlaten
Het was 5 december 1957
Zwarte Sinterklaas noemen ze het ook wel...
Zwarte Sinterklaas...
Ironisch wel...
Het grootste deel van onze familie was al naar Holland vertrokken
Wij hadden geen contact met hen
Dat was te gevaarlijk
Het waren angstige tijden hoor
Veel geweld
Ik herinner met speren van bamboe
waarmee mensen werden gespietst...

Schieten
In de verte
En heel dichtbij
Het werd steeds duidelijker
We konden niet langer blijven

VERTELLER 1 Waarom bleef u dan toch zo lang?

INGRID Ik voel mij meer Indonesisch dan Hollander

VERTELLER 1 Maar het was toch gevaarlijk?

INGRID Wij dachten dat we het wel uit zouden zitten
Dat ze ons op een gegeven moment wel met rust zouden laten...
Eenmaal in Nederland aangekomen...
De Hollandse aard
Die is soms zo
Overrompelend
Zo direct
De Indonesiër is veel
Voorzichtiger
Zachter
Ik zal ook altijd zo blijven
Ik blijf zo
Dat vind ik prettiger

VERTELLER 2 heeft van de zijlijn staan luisteren

VERTELLER 2 *(plots)* Ah!
Ja
De Hollandse directe aard
Overrompelend
Dat is ook een mooi woord
Schaamteloos noem ik het ook wel eens

INGRID Zo veel ruimte innemen altijd hè
Dat bedoel ik meer

VERTELLER 2 Ja
Ruimte innemen!
Of spullen bijvoorbeeld
Huizen

VERTELLER 1 Waar heeft u het precies over?

VERTELLER 2 Ik zal een voorbeeld geven!
Amsterdam 1945
Een Jood keert terug uit de onderduik

VERTELLER 1 verandert in JOODSE VROUW

**JOODSE
VROUW** Vandaag ben ik terug in Amsterdam
Mijn geliefde stad
Ik weet niet wat er met de rest van mijn familie is gebeurd,
maar ik heb hoop dat ik ze snel weer terug zal zien

VERTELLER 2 Ze weet nog niet dat de rest van haar familie,
die op andere plaatsen ondergedoken zat,
is verraden
En vergast

**JOODSE
VROUW** Ik loop door de straat waar ik gewoond heb
voordat we besloten onder te duiken
En ik bel aan bij mijn eigen huis
In de hoop dat wellicht
mijn vrouw de deur open zal doen

INGRID verandert in BUURVROUW

BUURVROUW *(hard)* Wie is daar?
Oh...
Jij bent het
Wat kom je doen?

**JOODSE
VROUW** Dag buurvrouw
Ik eh...
Ik ben terug

BUURVROUW Oh nou
Wat een zegen voor je

JOODSE VROUW wil naar binnen lopen

**JOODSE
VROUW** Is Matje al terug?

BUURVROUW Ho zeg wat maak je me nou?

**JOODSE
VROUW** Hoe bedoelt u?
Dit is mijn huis...

BUURVROUW Wás jouw huis
Wij wonen hier nu
Scheer je weg

JOODSE VROUW loopt weg en verandert weer in VERTELLER 1. BUURVROUW verandert weer in INGRID

VERTELLER 2 Binnen enkele maanden zal de Joodse vrouw
nieuws krijgen van het Rode Kruis
Niemand heeft het overleefd

Haar hele familie is vermoord
Haar huis krijgt ze niet terug
De burens hebben het destijds 'legaal' verkregen

INGRID Ja die onbehouwen houding...
Die herken ik wel ja...
Ons werd in die eerste jaren ook heel vaak de deur gewezen
Ze wilden ons eigenlijk nergens hebben

VERTELLER 2 Voorbeeld twee:
Een Indische Nederlander
Arriveert in Holland
Het is 1949

VERTELLER 2 verandert in INDONESISCHE MAN. VERTELLER 1 verandert in DIRECTEUR

DIRECTEUR Mijn waarde heer
Wat fijn dat u op zulke korte termijn
beschikbaar was
om te komen solliciteren

**INDONESISCHE
MAN** Bedankt
Wat fijn dat ik mocht komen
Ik heb altijd als arts gewerkt
In Indonesië ziet u...
Ik zou hier in Holland graag weer aan de slag gaan

DIRECTEUR Ja ja ja
Nu heb ik helaas slecht nieuws...

**INDONESISCHE
MAN** Oh dat is vervelend
Wat dan?

DIRECTEUR Ja u moet begrijpen dat u
in deze functie
leiding zou geven over
andere mensen

**INDONESISCHE
MAN** Vanzelfsprekend ja

DIRECTEUR Ware het niet dat
uw staf
volledig zou bestaan uit blanken
Iemand met uw...
Tintje
Zeg maar
U zou blanken onder u hebben staan...
Dat kan niet

DIRECTEUR verandert weer in VERTELLER 1. INDONESISCHE MAN verandert weer in VERTELLER 2. INGRID spreekt tegen het publiek

INGRID Mijn vader begreep dat dus wel
In Nederlands-Indië was het ook zo
Hoe donkerder je was, hoe lager je op de ladder stond
Hij was geschokt, wij allemaal trouwens
Toen ons schip in de haven van Amsterdam arriveerde
en hij witte havenarbeiders het schip zag uitladen,
riep hij: “De koellies hier zijn blank!”

In mei 2019 speelde de voorstelling ‘Oorlog in Oost – R.O.O.T.S.’ in Amsterdam (regie: Jelle Zijlstra en Nilay Ceber – productiehuis: Plein Theater). Een voorstelling gebaseerd op de verhalen van ouderen uit Nederlands-Indië en jongeren met diverse achtergronden uit Amsterdam.